

VALTAKUNTA

Valtakunta.

”Jumalan valtakunta [tai hallitus] on lähellä” on Johannes Kastajan ja Jeesuksen saarnan ensisijainen aihe (Matt. 3:1; 4:17). Jotta tietäisimme, mistä salaperäisessä todellisuudessa, jonka Jeesus tuli perustamaan tänne maan päälle, on kyse, mikä sen luonne on ja mitä se vaatii, on käännettävä UT:n puoleen. Teema on kuitenkin peräisin VT:sta, jossa sen pääpiirteet oli hahmoteltu samalla kun sen tuloa julistettiin ja valmisteltiin.

VT

Jumalallinen kuninkuus on kaikille muinaisen Lähi-idän uskonnoille yhteinen ajatus. Mytologiat käyttivät sitä antaakseen pyhän arvon inhimilliselle kuninkaalle, joka on jumalkuninkaan maallinen sijainen. Omaksuessaan tämän ajatuksen VT antaa sille kuitenkin erityisen sisällön, joka liittyy sen monoteismiin, sen käsitykseen poliittisesta vallasta ja sen eskatologiaan.

I. Israel, Jumalan valtakunta.

Ajatus Jahve-Kuninkaasta ei esiinny jo VT:n alussa. Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumalassa ei ole kuninkaallisia piirteitä edes silloin, kun hän tulee ilmoittamaan Nimensä Moosekselle (2. Moos. 3:14). Mutta Israelin asetuttua Kanaanin tähän symboliseen kuvaan turvaudutaan pian ilmaisemaan Jahven ja hänen kansansa keskinäistä asemaa. Jahve hallitsee Israelia (Tuom. 8:23; 1. Sam. 8:7). Hänen jumalanpalveluksensa on palvelusta, jota hänen alamaisensa suorittavat täällä maan päällä, kuten hänen enkelinsä ylhäällä. Tämä on perustavanlaatuinen ajatus, joka esiintyy niin jumalanpalveluksen lyriikassa (Ps. 24:7–10) kuin profeetoillakin (Jes. 6:1–5), ja jota pyhät kirjoittajat erittelevät eri puolilta. Jahve hallitsee ikuisesti (2. Moos. 15:18), taivaassa (Ps. 11:4; Ps. 103:19), maan päällä (Ps. 47:3) ja luomassaan maailmankaikkeudessa (Ps. 93:1; Ps. 95:3 ff.). Hän hallitsee kaikkia kansoja. Niiden joukossa on kuitenkin kansa, jonka hän on valinnut erityiseksi valtaapiirikseen: Israel, josta hän on Liiton kautta tehnyt ”pappisvaltakunnan ja pyhitetyn kansan” (2. Moos. 19:6). Jahven hallitusvalta ilmenee siis erityisesti Israelissa, hänen valtakunnassaan. Siellä Suuri Kuningas asuu omiensa keskellä, Jerusalemissa (Ps. 48:3; Jer. 8:19); sieltä hän siunaa heitä (Ps. 134:3), ohjaa heitä, suojelee heitä ja kokoaa heidät, kuten paimen laumansa (Ps. 80; vrt. Hes. 34). Näin liiton oppi saa erinomaisen ilmauksen jumalallisen kuninkuuden teemassa, jolle se antaa aivan uuden sisällön. Sillä vaikka sota-joukkojen Kuningas Jahve (Jes. 6:5) hallitsee maailmaa ohjaamalla sen kulkua ja tapahtumia johtamalla niitä sekä harjoittamalla niissä tuomiovaltaa, hän tahtoo, että hänen kansansa tunnustaa hänen hallitusvaltansa käytännössä noudattamalla hänen Lakiaan. Tämä ensisijainen vaatimus antaa hallitusvallalle moraalisen, ei poliittisen luonteen, joka erottaa sen kaikista muinaisista käsityksistä jumalallisesta kuninkuudesta.

II. Jumalan valtakunta ja Israelin kuninkuus.

Israelin, Jumalan valtakunnan, rakenne on kuitenkin poliittinen ja muuttuu ajan myötä. Kun kansa ottaa itselleen kuninkaan, tämän inhimillisen kuninkuuden perustamisen on alistuttava Jahven kuninkuudelle ja muututtava Liittoon perustuvan teokratian elimeksi. Tämä seikka selittää yhtäältä monarkiaa vastustavan suuntauksen (1. Sam. 8:1–7, 19 ff.) ja toisaalta jumalallisten lähettiläiden väliintulon: he ilmoittavat Jahven valinnan Saulin (1. Sam. 10:24), Daavidin (1. Sam. 16:12) ja lopulta Daavidin dynastian kohdalla (2. Sam. 7:12–16). Tästä lähtien Jumalan valtakunnan ajallisena tukena on inhimillinen valtakunta, joka osallistuu kansainväliseen politiikkaan kuten kaikki naapurinsa. Israelilaiset kuninkaat eivät tosin harjoita tavallista kuninkuutta: heillä on hallussaan Jahven kuninkuus, jota heidän tulee palvella (2. Aikak. 13:8; vrt. 1. Aikak. 28:5), ja Jahve pitää Daavidin jälkeläisiä poikinaan (2. Sam. 7:14; Ps. 2:7). Monarkiasta saatu kokemus jää silti ristiriitaiseksi: Jumalan hallitusvallan asia ei käy yksin kuninkaiden maallisten pyrkimysten kanssa, varsinkaan jos he eivät tunne Jumalan Lakia. Siksi profeetat muistuttavat alituisesti poliittisen järjestyksen alisteisuudesta uskonnolliselle järjestykselle; he moittivat kuninkaita heidän synneistään ja ilmoittavat niitä seuraavista rangaistuksista (jo 2. Sam. 12:24, 10–17). Näin Israelin valtakunnan historiaa kirjoitetaan kyynelin ja verin, kunnes Jerusalemin hävitys lopullisesti päättää tämän kokemuksen uskollisten juutalaisten suureksi järkytykseksi (Ps. 89:39–46). Daavidin dynastian kukistumisen syvimpänä syynä on inhimillisten kuninkaiden välirikko sen Kuninkaan kanssa, jolta he saivat valtansa (vrt. Jer. 10:21).

III. Jahven lopullisen hallitusvallan odotuksessa.

Israelin kuninkuuden sortuessa kansan uskonnolliset johtajat katsovat monarkkisen kauden tuolle puolen, kohti alkuperäistä teokratiaa, jonka he haluavat palauttaa (vrt. 2. Moos. 19:6), ja profeetat ilmoittavat, että Israel löytää viimeisinä aikoina jälleen sen piirteet. Lupauksissaan he toki antavat sijan tulevalle Kuninkaalle, Daavidin pojalle, Messiaalle. Mutta Jahven kuninkuuden teema saa heidän keskuudessaan paljon suuremman merkityksen varsinkin pakkosiirtolaisuuden lopulta lähtien. Jahve itse ryhtyy paimenen tavoin huolehtimaan laumastaan pelastaakseen sen, kootakseen sen yhteen ja palauttaakseen sen omaan maahansa (Miika 2:13; Hes. 34:11; Jes. 40:9 ff.). Jerusalemmille julistettu hyvä sanoma ennen kaikkea on: ”Sinun Jumalasi hallitsee” (Jes. 52:7; vrt. Sef. 3:14 f.). Tämän hallitusvallan nähdään ulottuvan vähitellen koko maahan asti: kaikkialta tullaan Jerusalemiin kumartamaan Kuningasta Jahvea (Sak. 14:9; Jes. 24:23).

Siirtäessään nämä suuret lupaukset kultin tasolle ja punomalla yhteen joidenkin vanhempien psalmien teemoja pakkosiirtolaisuuden jälkeinen lyriikka laulaa ennalta Jumalan eskatologisesta hallitusvallasta: se on universaali hallitusvalta, joka julistetaan ja tunnustetaan kaikissa kansoissa ja joka tulee ilmi Jumalan tuomiossa (Ps. 47; Ps. 96–99; vrt. Ps. 145:11 ff.). Lopulta Antiokhos Epifaneen vainon aikana Danielin apokalypsi uudistaa juhlallisesti profeettalliset lupaukset. Jumalan ylimaallinen hallitusvalta perustetaan inhimillisten valtakuntien raunioille (Dan. 2:44 ff.). Taivaan pilvissä tulevan Ihmisen Pojan symboli kuvaa sitä vastakohtana pedoille, jotka edustavat tämän maailman poliittisia valtoja (Dan. 7). Hänen tuloonsa liittyy tuomio, jonka jälkeen valtakunta annetaan ikuisiksi ajoiksi Ihmisen Pojalle ja Korkeimman pyhien kansalle (Dan. 7:14, 27). Jahven hallitusvalta saa siis jälleen konkreettisen Valtakunnan muodon, ja tämä kansa on sen haltija (vrt. 2. Moos. 19:6); mutta Valtakunta ei enää kuulu ”tähän maailmaan”. Viisauden kirjassa kaikuu tämä lupaus: tuomion jälkeen vanhurskaat käskivät kansoja ja hallitsivat kansoja, ja Herra hallitsee heitä ikuisesti (Viis. 3:8).

Vuosisatoja kestäneen valmistautumisen jälkeen juutalainen kansa elää tästä lähtien hallitusvallan odotuksessa, kuten ei-kanoninen kirjallisuus osoittaa. Usein tämä odotus saa poliittisen muodon: odotetaan Daavidin valtakunnan palauttamista Messiaan välityksellä. Uskonnollisimmat sielut osaavat kuitenkin nähdä siinä ennen kaikkea sisäisen todellisuuden: rabbit opettavat, että tottelemalla Lakia ”vanhurskas ottaa kantaakseen Taivasten valtakunnan ikeen”. Tällaiseen voimakkaaseen mutta yhä monitulkintaiseen toivon vastaa Valtakunnan evankeliumi.

UT

I. Jumalan valtakunnan evankeliumi.

1. Jeesus antaa Jumalan valtakunnalle ensimmäisen sijan julistuksessaan. Se, mitä hän julistaa Galilean kylissä, on Valtakunnan hyvä sanoma (Matt. 4:23; 9:35). ”Jumalan valtakunta”, kirjoittaa Markus; ”Taivasten valtakunta”, kirjoittaa Matteus rabbiinisen kielenkäytön tapojen mukaisesti: nämä kaksi ilmausta ovat samanarvoiset. Julistusta säestävät ihmeet ovat Valtakunnan läsnäolon merkkejä, ja ne antavat aavistaa sen merkityksen. Sen tullessa päättyy Saatanan, synnin ja kuoleman valta ihmisten yllä: ”Jos minä karkotan demonit Jumalan Hengen voimalla, Jumalan valtakunta on siis tullut teidän luoksenne” (Matt. 12:28). Tästä seuraa, että on tehtävä päätös: on käännäyttävä ja omaksuttava Valtakunnan vaatimukset, jotta tulisi Jeesuksen opetuslapsiksi.

2. Apostolit saavat Mestarinsa eläessä tehtävän julistaa vuorostaan tätä Valtakunnan evankeliumia. (Matt. 10:7). Helluntain jälkeenkin Valtakunta säilyy evankelisen julistuksen lopullisena näköalana, myös pyhällä Paavalilla (Ap. t. 19:8; Ap. t. 20:25; Ap. t. 28:23, 31). Vaikka kääntyvät uskovat kärsivät tuhansia ahdinkoja, he kärsivät niitä ”päästäkseen Jumalan valtakuntaan” (Ap. t. 14:22), sillä Jumala ”kutsuu heidät valtakuntaansa ja kirkkauteensa” (1. Tess. 2:12). Nyt kuitenkin Jumalan valtakunnan rinnalle liitetään Nimi Jeesus Kristus, ja nämä yhdessä muodostavat evankeliumin täydellisen sisällön (Ap. t. 8:12): Valtakuntaan pääsemiseksi on uskottava Jeesukseen.

II. Jumalan valtakunnan salaisuudet.

Jumalan valtakunta on salaperäinen todellisuus, jonka luonteen vain Jeesus voi tehdä tunnetuksi. Hän ilmoittaa sen kuitenkin vain nöyrille ja pienille, ei tämän maailman viisaille ja taitaville (Matt. 11:25), opetuslapsilleen, ei ulkopuolisille, joille kaikki jää arvoitukselliseksi (Mark. 4:11 rinnakk.). Evankeliumien pedagogiikka koostuu suureksi osaksi Valtakunnan salaisuuksien asteittaisesta ilmoittamisesta, erityisesti vertauksissa. Ylösnousemuksen jälkeen tätä pedagogiikkaa täydennetään (Ap. t. 1:3), ja Pyhän Hengen toiminta saattaa sen päätökseen (vrt. Joh. 14:26; Joh. 16:13 ff.).

1. Valtakunnan paradoksit. Juutalaisuus, ottaessaan kirjaimellisesti VT:n eskatologiset ennustukset, kuvitteli Valtakunnan tulon loistavaksi ja välittömäksi. Jeesus ymmärtää asian aivan toisin. Valtakunta tulee, kun Jumalan sana osoitetaan ihmisille; maahan heitetyn siemenen tavoin sen tulee kasvaa (Matt. 13:3–9, 18–23 rinnakk.). Se kasvaa omalla voimallaan kuin sinapinsiemen (Mark. 4:26–29). Se saa maailman kohoamaan kuin hapate taikinan (Matt. 13:33 rinnakk.). Sen nöyrä alku on näin vastakohta sille tulevaisuudelle, joka sille on luvattu. Jeesus osoittaa sanan näet vain Palestiinan juutalaisille; ja heidänkin joukossaan vain opetuslasten ”pienelle laumalle” ”Valtakunta on annettu” (Luuk. 12:32). Mutta saman Valtakunnan tulee kasvaa suureksi puuksi, jonka oksille kaikki taivaan linnut pesiytyvät (Matt. 13:31 f. rinnakk.); se ottaa kaikki kansat sisäänsä, sillä se ei ole sidoksissa yhteenkään niistä, ei edes juutalaiseen kansaan. Sikäli kuin ihmiset ottavat Jumalan sanan vastaan (vrt. Matt. 13:23), Valtakunta on olemassa täällä maan päällä ja voisi näyttää näkymättömältä todellisuudelta. Sen tuloa ei tosiaankaan voi tarkkailla minään ilmiönä (Luuk. 17:20 f.). Silti se ilmenee ulkoisesti kuin vehnä rikkaviljan seassa pellolla (Matt. 13:24 ff.). ”Pieni lauma”, jolle Valtakunta on annettu (Luuk. 12:32), antaa sille maanpäälliset kasvat: uuden Israelin, Pietarin perustaman Kirkon; Pietari saa vieläpä ”taivasten valtakunnan avaimet” (Matt. 16:18 f.). On vain huomattava, ettei tämä maanpäällinen rakenne ole inhimillinen valtakunta: Jeesus vetäytyy, kun häntä halutaan tehdä kuninkaaksi (Joh. 6:15), ja hän antaa itseään kutsuttavan Messiaaksi aivan erityisessä merkityksessä.

2. Valtakunnan peräkkäiset vaiheet. Se, että Valtakunnan on määrä kasvaa, edellyttää, että aikaa kuluu. Tiettyä mielessä ajat ovat tosin täyttyneet ja Valtakunta on jo täällä: Johannes Kastajasta lähtien Valtakunnan aika on ollut avoinna (Matt. 11:12 f. rinnakk.); nyt on häiden aika (Mark. 2:19 rinnakk.; vrt. Joh. 2:1–11) ja sadonkorjuun

aika (Matt. 9:37 ff. rinnakk.; vrt. Joh. 4:35). Kasvua kuvaavat vertaukset (siemen, sinapinsiemen, hapate, rikkavilja ja hyvä vilja, kalastus: vrt. Matt. 13) antavat ymmärtää, että Valtakunnan historiallisen alkamisen ja sen täydellisen toteutumisen väliin jää aikaa. Vielä enemmän: nykyään ”Valtakunta kärsii väkivaltaa” (Matt. 11:12), sillä evankeliumia julistettaessa sitä yritetään estää pääsemästä kirkkauteen. Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeen hänen kirkkauteen astumisensa erottaminen hänen paluustaan Tuomarina (Ap. t. 1:9 ff.) paljastaa lopullisesti tämän väliajan luonteen: se on todistuksen aika (Ap. t. 1:8; Joh. 15:27), Kirkon aika. Tämän ajan päättyessä Valtakunta tulee täyteen (vrt. Luuk. 21:31): pääsiäinen saavuttaa siinä täyttymyksensä (Luuk. 22:14 ff.), ja siitä tulee eskatologinen ateria (Luuk. 22:17 f.), jolla kaikkialta tulleet kutsutut juhlivat patriarkkojen kanssa (Luuk. 13:28 rinnakk.; vrt. Luuk. 14:15; Matt. 22:2–10; Matt. 25:10). Tämän täyttymykseensä päässeen Valtakunnan uskovat kutsutaan ”perimään” (Matt. 25:34) ylösnousemuksen ja ruumiidensa muuttumisen jälkeen (1. Kor. 15:50; vrt. 1. Kor. 6:10; Gal. 5:21; Ef. 5:5). Siihen asti he toivovat hartaasti sen tulemistä: ”Tulkoon hänen hallituskautensa!” (Matt. 6:10 rinnakk.)

3. Ihmisten pääsy Valtakuntaan. Valtakunta on Jumalan lahjoista suurin, olennainen arvo, joka on hankittava kaiken omistamansa hinnalla (Matt. 13:44 ff.). Sen vastaanottaminen edellyttää kuitenkin tiettyjen ehtojen täyttämistä. Valtakuntaa ei suinkaan voida koskaan pitää oikeudenmukaisuuden perusteella maksettavana palkkana: Jumala ottaa ihmiset vapaasta tahdostaan viinitarhaansa ja antaa työntekijöilleen sen, mitä tahtoo antaa (Matt. 20:1–16). Vaikka kaikki on armoa, ihmisten on silti vastattava armoon: pahaan paatuneet syntiset eivät peri Kristuksen ja Jumalan valtakuntaa (1. Kor. 6:9 ff.; Gal. 5:21; Ef. 5:5; vrt. Ilm. 22:14 f.). Köyhän mielenlaatu (Matt. 5:3 rinnakk.), lapsen asenne (Matt. 18:1–4 rinnakk.; Matt. 19:14), Valtakunnan ja sen vanhurskauden aktiivinen etsiminen (Matt. 6:33), vainojen kestäminen (Matt. 5:10 rinnakk.; Ap. t. 14:22; 2. Tess. 1:5), kaiken omistamansa uhraaminen (Matt. 13:44 ff.; vrt. Matt. 19:23 rinnakk.), suurempi täydellisyys kuin fariseuksilla (Matt. 5:20) — sanalla sanoen Isän tahdon täyttäminen (Matt. 7:21), erityisesti veljellisen rakkauden alueella (Matt. 25:34): tätä kaikkea vaaditaan siltä, joka tahtoo päästä Valtakuntaan ja lopulta periä sen. Kaikki on kutsuttu sinne, mutta kaikki eivät tule valituiksi: vieras, jolla ei ole hääpukua, heitetään ulos (Matt. 22:11–14). Aluksi vaaditaan kääntymystä (vrt. Matt. 18:3) ja uutta syntymää, jota ilman ei voi ”nähdä Jumalan valtakuntaa” (Joh. 3:3 ff.). Juutalaiseen kansaan kuuluminen ei enää ole välttämätön ehto, kuten VT:ssa: ”Monet tulevat idästä ja lännestä ja asettuvat aterialle taivasten valtakunnassa, mutta Valtakunnan alamaiset heitetään ulos...” (Matt. 8:11 f. rinnakk.). Kyse on tuomion näkökulmasta, jonka eräät vertaukset esittävät konkreettisesti muodossa: rikkaviljan ja hyvän viljan erottelu (Matt. 13:24–30), kalojen lajittelu (Matt. 13:47–50), tilinteko (Matt. 20:8–15; Matt. 25:15–30). Kaikki tämä asettaa vaatimukseksi valppauden (Matt. 25:1–13).

III. Jumalan valtakunta ja Jeesuksen kuninkuus.

UT:ssa Jumalan valtakunnan ja messiaanisen kuninkuuden teemat liittyvät mitä läheisimmin toisiinsa, koska Kuningas-Messias on itse Jumalan Poika. Jeesuksen asema valtakunnan salaisuuden keskuksessa tulee esiin sen kolmessa peräkkäisessä vaiheessa, jotka valtakunnan on läpikäytävä: Jeesuksen maallinen elämä, Kirkon aika ja kaiken lopullinen täyttymys.

1. Elinaikanaan. Jeesus suhtautuu hyvin pidättyvästi Kuninkaan arvonimeen. Jos hän hyväksyy sen messiaanisen arvonimenä, joka vastaa profeettallisia lupauksia (Matt. 21:1–11 rinnakk.), hänen on riisuttava siitä poliittiset kaiut (vrt. Luuk. 23:2), jotta hän voi ilmoittaa kuninkuudesta, ”joka ei ole tästä maailmasta” ja joka ilmenee Totuudesta annettuna todistuksena (Joh. 18:36). Toisaalta hän ei epäröi samastaa Jumalan valtakunnan asiaa omaansa: kaiken jättäminen Jumalan valtakunnan tähden (Luuk. 18:29) merkitsee kaiken jättämistä ”hänen nimensä tähden” (Matt. 19:29; vrt. Mark. 10:29). Kuvatessaan ennakolta ihmisiä odottavaa eskatologista palkkiota hän samastaa ”Ihmisen Pojan valtakunnan” ja ”Isän valtakunnan” (Matt. 13:41 ff.) ja vakuuttaa apostoleilleen varaavansa heille valtakunnan, niin kuin Isä on varannut sen hänelle (Luuk. 22:29 f.).

2. Hänen kuninkaallinen valtaistuimelle asettamisensa. tapahtuu kuitenkin vasta hänen ylösnousemuksensa hetkellä: silloin hän ottaa paikan oman Isänsä valtaistuimella (Ilm. 3:21), hänet korotetaan Jumalan oikealle puolelle (Ap. t. 2:30–35). Koko Kirkon ajan Jumalan kuninkuus toteutuu näin ihmisten keskuudessa Kristuksen, kaikkialla hallitsevan Herran, kuninkuuden välityksellä (Fil. 2:11); sillä Isä on asettanut Poikansa ”kuninkaiden Kuninkaaksi ja herrojen Herraksi” (Ilm. 19:16; Ilm. 17:14; vrt. Ilm. 1:5).

3. Aikojen lopussa. Kristus, voitettuaan kaikki vihollisensa, ”luovuttaa kuninkuuden Jumalalle, Isälle” (1. Kor. 15:24). Silloin tämä kuninkuus ”tulee täysin meidän Herramme ja hänen Kristuksensa omaksi” (Ilm. 11:15; Ilm. 12:10), ja uskovat saavat ”perinnön Kristuksen ja Jumalan valtakunnassa” (Ef. 5:5). Näin Jumala, kaiken valti, ottaa täysin haltuunsa kuninkuutensa (Ilm. 19:6). Jeesuksen opetuslapset kutsutaan jakamaan tämän kuninkuuden kirkkaus (Ilm. 3:21), sillä jo täällä maan päällä Jeesus on tehnyt heistä ”papiston valtakunnan Jumalalleen ja Isälleen” (Ilm. 1:6; Ilm. 5:10; 1. Piet. 2:9; vrt. 2. Moos. 19:6).

RD & PG

Katso myös: → Puu 2 — ciel II, V — croissance 3 — dessein-de-dieu AT IV — eglise — esperance NT I — evangile — fils-de-l-homme AT II 1 — heritage NT II — jesus-christ I 1,2 — justice B II — messie AT II 3 ; NT II 1 — Ihme II 2 —

mystere NT I – parable I 2, II 2, III – Parannus ja kääntymys NT I, II 1 – Kansa A I 2 ; C I – Ateria IV – roi –
Köyhät NT I – maa NT I 2 – violence IV 1,3